

SUF

Fra SUF's sentralstyre,

Boks 6159, Etterstad, Oslo 6.

POLITISK BULLETIN nr. 4, 2. årgang.

Forord.....	s.	1.
Sandbergkomitéens forslag	s.	2.
Svein Johansen: Merverdiavgift - et nytt vidundermiddel.....	s.	3.
Utdrag fra Sandbergkomitéens innstilling	s.	6.
Uttalelser vedrørende innstillinga	s.	8.
Kompensasjon og sparing	s.	9.
Studentenes oppfatning av innstillinga	s.	11.
Bekjemp Sandbergkomitéens innstilling.....	s.	12.

Redigert av Liv Sissel Holmberg.

- 1 -

F O R O R D.

Sandberg-komiteen ble nedsatt 4 mars 1966 og avga sin innstilling 30. desember 1967. Komiteen skulle "foreta en analyse og vurdering av vårt samlede system av skatter, avgifter, premier, subsidier og stønader." Komiteen skulle videre ta utgangspunkt i at det offentliges inntekter skal være omtrent som i dag, slik at noen snakk om generell nedskjæring i skattebyrdene har ikke vært på tale. Det har vært en hurtigarbeidende komite, som den selv sier, og har derfor ikke tatt for seg alle deler som det kunne være aktuelt å diskutere angående skattleggingsproblematikken.

Denne informasjonsbulletin har derfor i hovedsak befattet seg med den del av innstillinga som er nøyest behandlet og som komiteens medlemmer står samlet bak, nemlig overgangen til mer indirekte beskatning ved gjennomføring av merverdiavgift. Med merverdi menes her den prisøkning varen får i det enkelte ledd.

På de andre punkter vi behandler har vi tatt utgangspunkt i flertallsforslaga uten å presisere nøyere de divergenser det har vært innen komiteen. Dette både for å gjøre oversikten bedre og fordi disse divergenser vedrører lite av realitetene i forslaga. Noen ønsker f.eks. å opprettholde en foreløpig investeringsavgift, det er også uenighet om hvor hurtig en nedtrapping bør skje, men komiteen går samlet inn for å legge forholda til rette for en overgang til et fullstendig merverdisystem, hvilket innebærer at skatt på investeringer faller bort.

Selve sammensetninga av komiteen kan det også knyttes enkelte bemerkninger til. Den består av frentredende personer i det private næringsliv, dessuten folk innen statsadministrasjon med akademisk utdanning. Uttalelser fra komiteemedlemmer som Gerhard Stoltz: "Et tredje moment som det også er viktig å være oppmerksom på i denne forbindelse er den stilltiende forutsetning at samfunnsstrukturen skal være omtrent uforandret." - er derfor ingen tilfældighet, men faller sammen med klassetilhørigheten hos flertallet av komiteens medlemmer.

SANDBERGGKOMITÉENS FORSLAG.

Sandbergkomitéen mener at beskatningens hovedformål er rent fiskale dvs. tar kun sikte på å skaffe penger til det offentlige. Komitéen går inn for å svekke utjamningseffekten i vårt nåværende skattesystem med den begrunnelse at det idag er mindre behov for utjamning siden flør har fått del i velstandsutviklinga og at sosialpolitikken har hjulpet de som er vanskeligst stilt.

- I. Komitéen står samlet bak det mest vesentlige forslag, nemlig overgangen til den såkalte merverdiavgift. Merverdiavgift (moms) vil si at hvert ledd betaler skatt av den prisøkning varen får i det enkelte ledd. Full gjennomføring, som komitéen går inn for, vil si at avgiften bare gjelder forbruksvarer og ikke investeringer. Som en overgang er det tenkt å opprettholde en avgift på investeringer på 11,5 % mot idag 13,64 %. Flertallet går inn for at momsen settes til 20 %. Skattegrunnlaget utvides fra å gjelde 65 % av varer og tjenester til 78 %. Idag er det registrert ca. 110 000 næringsdrivende i det såkalte omsetnings-skattmandat. Etter overgangen vil det økes til mellom 250 og 300 000 næringsdrivende. Herav blant annet 130 000 jordbrukere og 20 000 fiskere. Dette påfører disse grupper en betydelig arbeidsøkning da de må føre regnskap over hele sitt forbruk og over kjøp og salg. Omsetningsavgiften (oms) som vi har idag, er en avgift som bare innkreves av siste ledd, og gjelder både forbruksvarer og investeringer. Omsen er idag på 13,64 %
- II. Når det gjelder inntektsbeskatningen går komitéen inn for å lette progressjonen. Dette blant annet for å sikre klatresamfunnet.
- III. Komitéen mener at formuebeskatning bør være proporsjonal, ikke progressiv.
- IV. Næringslivet får bedre avskrivningsregler, inntektskatten fra aksjeselskaper reduseres fra 30 % til 20 %.
- V. De lavtlønnede, barnerike familier, trygdeforsørgede osv. skal få bedre fradragsmuligheter og større tilskudd på grunn av den prisøkning en gjennomføring av momsen medfører. Men denne såkalte kompensasjon hindrer ikke at alle disse gruppene vil bli langt hardere rammet enn de gjør idag.

MERVERDIOMSETNINGSavgift - NYTT VIDUNDERMIDDEL.

Skattesystemet er et viktig redskap til å fordele byrdene i samfunnet, og følgelig også privilegiene, som sådan kan det være et instrument i klassestatens hender.

Av tall som er beregnet utfra de siste års nasjonalregnskaper, framgår det at kapitalinntektene, de siste 5 - 6 år prosentvis har steget langt kraftigere enn lønnstakerinntektene, til tross for at deler av kapitalinntekten registreres som lønnstakerinntekt. Beskatningen av disse to typer inntekt, viser imidlertid den motsatte tendens, nemlig at lønnstakerandelen av nasjonalproduktet beskattes langt kraftigere enn kapitalinntekten, og at utviklingen, dvs. Bratteli, Willoch, Røiseland, Block-Watne, Anders Jahre osv. fører denne tendensen videre.

Dette representerer en kapitalakkumulering, nyinvestering og produksjonsøkning som etter hvert truer med å komme i et misforhold til lønnstakerinntekten, dvs. det indre markedes konsum- og etterspørselevne. Imidlertid har den strukturendring kapitalismen i dag påfører samfunnet, den sterke folkekonsentrasjonen og forurensingen av våre naturomgivelser, øket etterspørselen etter de varer og tjenester staten yter over statsbudsjettet. Følgelig er staten tvunget til å øke sine inntekter gjennom skattesystemet, men støter an mot kapitaleiernes politiske barriere, og mot lønnstakerens manglende evne til både å være maksimal skattebetaler og maksimal konsument. Kapitaleiernes politiske barriere har sammenheng med deres sosialøkonomiske og ideologiske hegemoni som gjør det mulig for dem å framstille sine interesser som samfunnets interesser; dette skjer så under henvisning til bedriftenes konkurransevne med utlandet, det økonomiske velstandsnivå, økonomisk vekst osv.

Det er også politiske barrierer innen en "velstandsstat" mot å presse lønnstakerne hardere, selv om samfunnets totalkonsum ikke dermed endres. Det er visse typer varer og tjenester man må regne med i mindre grad enn nå vil bli etterspurt dersom det offentlige kom til å administrere en større del av totalkonsumet. Jeg tenker her på unødvendig produksjon av varer og tjenester så som lavendelduftende doruller, "alt-i-ett-pakken" til søndagsturen til GÅkollen og en god del av reklamen. En del av sløseindustrien ville altså sannsynligvis få omsetningsvansker i og med at offentlighetens forbruk ikke så lett lar seg manipulere av reklamen. Dette er den eneste tenkelige grunn jeg ser for å beskatte lønnstakerne hardere, vel og merke hvis det skjedde innen vårt nåværende system. Det ville da bety å tilstramme progressjonen ytterligere, noe som dermed ville svekke lønnssystemet som middel til å opprettholde klatresamfunnet. Dette er ikke politisk mulig i dag og heller ikke ønskelig for dagens manipulatorer fordi det ville bryte med deres sedvanlige splitt og hersk-metode som nettopp går ut på å rive i stykker solidariteten blant lønnstakerne og hindre at motsetningen mellom kapital og salg av arbeidskraft legges tydeligere i dagen.

Innen vårt nåværende system med omsetningsavgift (oms) på detalj- og sisteleddplanet, kan vanskelig omsen økes uten at vi får en uheldig konkurransevridning - sier økonomene. Kort kan vi da konkludere: Vårt nåværende skattesystem kjøres maksimalt innen de politiske og økonomiske rammer vi tillater det å virke i, likevel er de offentlige budsjetter i de fleste tilfeller sprengt. Stat og kommune greier ikke å møte etterspørselen etter offentlige fellesytelser som den private kapitalakkumulering og investering påfører oss. Sammen med offentlig pengeneøst stiger problemene i sosialsektoren, mens næringslivets mektige administrasjonspalasser reiser seg i steinhard og plasskrevende potens midt i maurtua.

- 4 -

Kort sagt: Staten trenger flere penger, og finner det politisk mulig å skaffe seg dem bare ved å gå over til et nytt skattesystem.

Nå gir i og for seg ikke en ny måte å ta inn penger på, flere penger, men det er klart at grensene for hva den betalte slave kan presses til å yte, er bevegelige, og at denne grenseflytting har med politikk og manipulering å gjøre.

Det nye skattesystemet som Sandbergkomitéen foreslår og som norsk presse synes nesten en bloc å gå inn for, beholder kommuneskatten, dvs. gir bare skattelettelse i progressjonsbeskatningen, og i hovedsak skal beskatningen overføres fra inntekt til forbruk. (Det er naturligvis lettere å få folk til å betale høyere priser enn høyere skatt.)

Dette vil direkte ramme lavtlønnsgrupper og grupper med mange barn fordi de faste utgifter til nødvendig forbruk ikke lenger blir gjenstand for den utjammingspolitikk som blant flere ting er resultatet av arbeiderklassens politiske seire. Disse grupperes konsumkvantum vil under nedsatte nettolønninger anses å være konstant. På et eller annet vis må de få kompensasjon for sin reduserte kjøpekraft som følge av den prisstigning momsrepresenterer. Ser vi på lønnstakergruppen som helhet, får lønnstakerne i første omgang ei nettoregning på 100 millioner når økte trygdeordninger er trukket fra prisstigningen. I dag er slike trygdeordninger ikke gjenstand for behovsprøving, dvs. kapitalister, høytlønnsgrupper og gjennomsnitts- og lavtlønnsgrupper stilles likt med hensyn til trygdekompensasjon, mens de to første grupper i tillegg får skattelettelse. Det betyr en relativ forarming av flertallet av lønnstakere. Man kan vente at disse vil forsøke gjennom ekstraarbeid og overtid å skaffe seg kompensasjon for å holde seg på et velstandsnivå de får mindre og mindre tid til å nyte. Dette betyr videre at ytterligere, relativt billigere arbeidskraft stilles til disposisjon for kapitalistisk utbytting.

FORHOLDET PRODUKSJON/KJØPEKRAFT.

Et system i balanse fordrer en likevekt mellom produksjon og forbruk. Et system i vekst fordrer i tillegg balanse mellom økt produksjon og økt forbruk, dvs. at parallelt med en viss kapitalakkumulering som kanalisering inn i nyinvesteringer, må det skje en tilsvarende vekst i reallønna. Imidlertid kan vi dele produksjonen opp i to sektorer: 1) produksjon av konsumvarer og 2) produksjon av produksjonsutstyr (= investeringsvarer). Etterspørselen av produksjonsutstyr er også å se på som konsum av produksjonsutstyr. Men dette investeringsvarekonsum er ikke direkte avhengig av lønnstakerinntekt, tvert i mot vil det vokse med økt anledning til å akkumulere kapital. Ved på denne måten å øke totallønnstakerinntekten, kan hjulene holdes gående ved å produsere hjul.

Ifølge de tall Gustavsen har plukket fram i en artikkel i Orientering nr. 2 i år, vil næringslivet i første omgang spare 400 millioner kr. i skatt ved overgang til moms-systemet. I dag er investeringsvarer belagt med en oms på 13,64 %. I Sandbergkomitéens innstilling tales det om en investeringsavgift på 11,5 %, som imidlertid skal falle bort etter en overgangsperiode.

Når altså lønnstakerne skal betale 100 millioner mer i skatt mens kapitalistene skal betale 400 millioner mindre, betyr det da at det offentlige - i en tid hvor statens inntekter ikke strekker til for å løse de offentlige behov - gir fra seg inntekter på 300 millioner kroner? Nepe.

- 5 -

Langt viktigere enn disse tall er det faktum at statens skattegrunnlag utvides fra en oms på 13,64% for 65% av alle varer og tjenester til en moms på 16 2/3% for 78% av varer og tjenester. Økningen i skattegrunnlaget skyldes at tidligere ubeskattet virksomhet, særlig i servicenæringene dras inn (likeså fiskernes og bøndenes uttak av produkter til eget forbruk, blir avgiftspliktig). Dette vil få avgiftsmanntallet som idag er på ca. 110.000 næringsdrivende, til å stige til ca. 300.000. Vårt nåværende system med oms medfører kontrollproblemer. Av 270 revisorstillinger står 20-35 konstant ledige. Men selv med full bemanning makter en ikke idag kontrollproblemet. Fra kapitalist-hold blir det agitert med at moms-systemet vil hindre skattesvik fordi det ene ledd i omsetningskjeden vil kontrollere det andre. Sandberg-komiteen frakjenner realistisk nok denne agitasjonen all holdbarhet, det skulle derfor ikke være nødvendig å ta opp en polemikk mot den her.

Poenget med den nye skatteordning er å få mer penger i statskassa til å hele de skader strukturrasjonaliseringa påfører lønnstakerne. Disse skader øker man samtidig med å gi kapitalistene ytterligere anledning til å akkumulere kapital på bekostning av lønnstakernes forbruk og offentlighetens produksjon av fellesgoder.

Strukturrasjonalisering betyr bl.a. konsentrasjon av industri - og folk: med bolignød og lang vei til arbeidet, med sovebyer uten miljø og sentrum, avfolkning av bygdene, rovdrift på naturressurser, tilsvining av naturgodene der folk bor osv., men den betyr også automatisering av produksjonsprosessene med overflødiggjorte arbeidere funksjonærer og -- direktører ! Det igjen reduserer lønnstakerandelen totalt sett med ytterligere svekkelse av det indre konsummarked, samtidig som stigende arbeidsløshet gjør det lettere for kapitalistene å presse lønningene ytterligere ned. I Sverige, der denne prosessen har kommet lengre enn hos oss, går arbeidsledighetsstatistikken rett til vær, og arbeidsledigheten rammer ikke bare arbeidere, også direktører (akademikere) blir rasjonalisert vekk, og akademikerne skal etter sigende ha dannet en arbeidsledighetskasse.

Moms-skatt betyr at utbyttingsskruen på lønnstakerne i klassestaten gis nok en omdreining. Ved å betale høyere priser på varene istedet for skatt, blir denne utbytting mindre merkbar og derfor politisk lettere å gjennomføre. Ved at lønnsforskjellene ytterligere utvides stimulerer man klatresamfunnet og gir fortsatt avsetning til den produksjon som idag er i ferd med å svulme, nemlig allslags tull-produksjon av unødvendige ting. Men i og med at lønnstakerne totalt sett får en større skatteandel å betale, reduseres det indre private konsum-marked, noe som igjen forsøkes kompensert gjennom økt offentlig etterspørsel og investeringsvareetterspørsel. Men det å produsere investeringsvarer for totalkonsumets skyld, vil tross alt medføre at flere hjul settes inn i produksjon av konsumvarer, som må søke sitt avløp i utlandet etterhvert som det indre marked hemmes av for stor beskatning av lønnstakerinntekt i forhold til beskatningen av kapitalinntekt. Men utlandet er på vei inn i en kraftig konjunkturedgang som følge av at de forhold vi her har sett på der er kommet mye lengre i sin utvikling. Det er å vente at krisen søkes møtt med en proteksjonistisk holdning som vil skade handelen, ikke fremme den. Noe som i sin tur vil ha innflytelse på vår egen økonomi.

- 6 -

UTDRAG FRA SANDBERGGKOMITEENS INNSTILLING.

S. 233:

Underutvalget har imidlertid funnet at fordelene som er forbundet med et merverdisystem, stort sett bare kan oppnås gjennom det fullstendige merverdisystem. Komitéen slutter seg til denne oppfatning og tar derfor utgangspunkt i det fullstendige system i den følgende fremstilling.

S.233:

Et karakteristisk trekk ved det fullstendige merverdisystem er at det først og fremst er et avgiftssystem til beskatning av konsumet. De næringsdrivende vil gjennom fradragsretten kunne fri seg fra avgiftsplikt på investeringsvarer og andre innsatsfaktorer.

Fordelene ved systemet, sett fra et fiskalt synspunkt, kan sammenfattes i at det antas å være relativt velegnet til å innkassere store avgiftsprovenyer, både gjennom satsforhøyelse og utvidelse av avgiftsplikten.

S.231:

I foregående kapittel har komitéen i prinsippet gått inn for en omlegging til større bruk av indirekte skatter. Den har stilt visse betingelser for en slik omlegging. En av betingelsene er at det kan etableres et avgiftssystem som er velegnet til å innkreve så store provenyer av omsetningsavgiften som det her vil dreie seg om. Dette spørsmålet skal behandles i dette kapittel.

Komitéen har funnet først å måtte ta stilling til om vårt någjeldende sisteleddsystem kan sies å være så velegnet at en utvidelse av omsetningsavgiften kan skje i dette systemet.

S.234:

På denne bakgrunn er komitéen kommet til at den vil fremme forslag om at omsetningsavgiften i fremtiden oppkreves gjennom et merverdisystem. Da vil vi få et avgiftssystem som antas å være best egnet til å innkreve et større avgiftsproveny enn i dag, og et system som best oppfyller de krav man må stille til en omsetningsavgift som skal utgjøre en meget betydelig del av statens inntekter.

S.223:

Kapitalbevegelsen landene imellom er blitt friere, og store områder fremtrer som felles arbeidsmarked. Konkurransvilkårene vil også påvirkes av den liberalisering av etableringsreglene som markedsutviklingen har fremmet.

På denne bakgrunn er det naturlig at beskatningens betydning for konkurranseevnen er blitt viet stadig større oppmerksomhet.

S.229:

Årsakene til at Fellesmarkedet valgte merverdisystemet som grunnlag for harmoniseringen av avgiftssystemene, har vært mange. De kan sammenfattes i at systemet er velegnet til å innkreve forholdsvis store avgiftsprovenyer, og at det foruten å virke forholdsvis nøytralt overfor næringslivet, er et moderne beskatningssystem tilpasset vår tids kompliserte samfunnsstruktur.

Et av grunntrekkene ved merverdisystemet slik det praktiseres, er at investeringene forutsettes å skulle være avgiftsfrie, slik at avgiften bare rammer konsumet. Det er vanskelig å klarlegge hvordan dette forhold virker på det innbyrdes konkurranseforhold for næringslivet i land med merverdiavgift og i land med avgift også på investeringene. Det er naturlig at landene i Fellesmarkedet, hvor det legges stor vekt på å unngå påvirkninger på den innbyrdes konkurranseevne ved skattemessige tiltak, har samlet seg om merverdisystemet som grunnlag for felles avgiftsordning. Lignende forhold har vært motiverende for at land utenfor Fellesmarkedet

- 7 -

har tatt sikte på merverdisystemet. Det har utvilsomt vært medvirkende for f.eks. Danmark, selv om innføringen av merverdisystemet i Danmark først og fremst var et ledd i en større omlegging og modernisering av beskatningssystemet.

Komitéen legger stor vekt på hvorledes utviklingen i beskatningen i utlandet foregår.

S.233:

Enda et moment i denne forbindelse som komitéen må ta hensyn til, er situasjonen hvis Norge skal gå med i Fellesmarkedet. Da blir vi traktatsforpliktet til å omlegge vårt avgiftssystem til et fullstendig merverdisystem etter retningslinjer stort sett som foreslått av underutvalget. Selv om det er usikkerhet til stede m.h.t. om og eventuelt når Norge tilsluttes Fellesmarkedet, vil komitéen ikke unnlate å peke på den fordel det vil være hvis merverdisystemet gjennomføres i forbindelse med den skattereform som komitéen foreslår, fremfor at systemet må gjennomføres på et senere tidspunkt.

Kort sammenfattet kan man si at etter komiteens syn er fordelene ved et merverdisystem følgende:

1. Skatten rammer bare forbruk. Næringslivet blir fritatt for skatt på investeringsvarer og andre innsatsfaktorer. Dette bedrer bedriftenes konkuranseevne overfor de øvrige kapitalistiske land. Fellesmarkedslanda er dessuten traktatforbundet til å gjennomføre et fullstendig merverdisystem.
2. For at skattebyrden på den måte skal kunne veltes over fra næringslivet til forbrukerne er det nødvendig å gjennomføre merverdiskatt siden vårt nåværende skattesystem ikke tillater ytterligere økning i den indirekte beskatning ved omsetningsavgiften. Det offentlige får muligheter ved merverdisystemet stadig å øke sine inntekter ved å sette opp avgiftssatsen.

I tillegg til disse utdrag fra komiteinnstillinga tar vi med noen kommentarer som yterligere understreker hvilke klasseinteresser komiteinnstillinga tjener:

Dr. philos. Gerhard Stoltz, medlem av Sandbergkomiteen uttalte på møte i Sosialøkonomisk samfunn i våres angående innstillinga:

"Et tredje moment som det også er viktig å være oppmerksom på i denne forbindelse er den stilltiende forutsetning at samfunnsstrukturen skal være omtrent uforandret. Det innebærer bl. a. at man ikke kan ta opp endringer i eiendomsforholdene som stiller beskatningsproblemene i et annet lys."

"Både lettelsene i skatteprogresjonen og reduksjonen i formuebeskatningen vil i første rekke komme personer med høyere inntekter til gode, Jeg vil imidlertid med en gang understreke at den ikke vil komme alle personer med høy inntekt til gode, men bare dem som betaler skatt av sine høyere inntekter eller av sin reelle formue. Som man vil ha skjont av det jeg har sagt tidligere, regner jeg dette for et ikke uvesentlig poeng i denne forbindelse".

"Komiteen foreslår nokså enstemmig betydelige reduksjoner i formueskattesatsene. Dette gjelder spesielt Formuesskatten for personer, som hittil har vært progressiv med forholdsvis høy toppsats. Hvis dette blir gjennomført skulle man i allefall ha tatt bort grunnlaget for det ofte fremførte argument at skattereglene står i veien for en styrking av egenkapitalandelen i næringslivet".

På samme møte framla f.eks. Sven Stray Høyres syn:

"Med hensyn til bedriftsbeskatningen tror jeg neppe det er riktig at flertallsinnstillingen betyr en overveltning fra bedrifter til personlige skatteyttere. Mener forøvrig at vi er nødt til å vurdere bedriftsbeskatningen helt i lys av hva som er nødvendig av hensyn til vårt næringslivs internasjonale konkurranseevne".

og Bratteli talte for Arbeiderpartiet:

"Omsetningsavgiften - som på ingen måte er en dårlig avgiftsform - er utskjelt i mere enn tredve år. Det skaper et mentalt behov for noe nytt".

- 9 -

KOMPENSASJON OG SPARING.

Komitéen skriver: "En like viktig forutsetning er at økningen av den indirekte beskatning følges av kompensasjonsordninger til grupper med lave inntekter og de store famieler. Uten oppfyllelse av disse betingelser ville ikke komitéen kunne foreslå en så vidtgående omlegging av skattesystemet som den har gjort." (S.231)

Et vesentlig moment i den forbindelse er at skal man få gjennomført en overgang til merverdiavgift, bør overgangen skje mest mulig umerkelig, slik at arbeiderne ikke fullt ut skal forstå hva en slik omlegging av skattesystemet innebærer for systemet er innført. Realitetene i komitéens forslag tåkelegges mest mulig ved påstander som at ingen skal komme dårligere ut, det vil bli gitt kompensasjon for de grupper som taper på overgangen, heter det. Riktignok vil næringslivet og de med høyest inntekter komme bedre ut, statens inntekter skal være de samme med muligheter for økning i åra framover alt dette mens man prøver å benekte at skal en samfunnsgruppe få lettelsene og statens inntekter være det samme, da må noen betale for disse lettelsene. Et regnestykke som er så håpløst uløselig at ikke all verdens teknokrater greier å finne noe svar. Riktignok forsøker enkelte å mumle om at skatteskive vil bli vanskeligere. Komitéen sier selv at muligheten fortsatt er tilstede for at næringslivet kan snyte på skatten, videre "Det er viktig å være oppmerksom på at mulighetene til å unndra skatter og avgifter ikke bare vil være avhengige av hvilke skatte- og avgiftssystemer som er gjennomført." "Både konsekvensene av og fristelsen til unndragelse øker med økende satser. Det er grunn til å anta at med lavere satser, ville unndragelsene bli av et annet og mindre omfang enn de er i dag." (s.340). Kommentarer er vel overflødig, man gir næringslivet så lave satser at de ikke har lyst til å snyte. Vi må derfor se gjennom alt prat om kompensasjonsordninger og på et prinsipielt grunnlag bekjempe komitéinnstillinga. Innføring av merverdiavgift er et bevisst forsøk fra den herskende kapitalistiske klasse og dens redskap klassestaten til å gjennomføre et skattesystem som legger forholda til rette for å øke utbyttinga av det arbeidende norske folk.

Men selv ikke i overgangen blir det snakk om noen kompensasjon. Vi kan sette opp endel konkrete beregninger.

Ved beregningen av de direkte skatter er tatt utgangspunkt i statsskattevedtaket for 1968 og beste reduksjonstabell og skattøre 18,5.

Vi kan se på en familie med 2 barn under 16 år og en årsinntekt i 1968 på kr. 25.000,-:

Samlede direkte skatter	kr. 3.463,-
Folketrygdavgift	" 1.000,-
	<hr/>
	kr. 4.463,-
Herfra går barnetrygd for et barn	" 500,-
	<hr/>
	kr. 3.963,-
	=====

Direkte skatter etter komitéens flertallsforslag:

Kommuneskatt	kr. 2.904,-
Avgift	" 1.000,-
	<hr/>
	kr. 3.904,-
+ barnetrygd for to barn	" 1.000,-
	<hr/>
	kr. 2.904,-
Merverdiavgift av forbruk 20.000,-	" 1.200,-
	<hr/>
	kr. 4.104,-
	=====

Under forutsetning at denne familien bruker kr. 20.000,- til forbruk blir det en merbelastning på kr. 141,-

Familie med 3 barn under 16 år og kr. 30.000 i årsinntekt:

Skattebelastning i 1968:

Direkte skatter	kr. 3.925,-
Avgift	" 1.200,-
	kr. 5.125,-
+ barnetrygd for to barn	" 1.150,-
	kr. 3.975,-
	=====

Etter komitéens forslag:

Kommuneskatt	kr. 3.402,-
Avgift	" 1.200,-
	kr. 4.602,-
+ barnetrygd for tre barn	" 1.200,-
	kr. 3.402,-
Moms av forbruk kr. 25.000,-	" 1.500,-
	kr. 4.902,-
	=====

Økt skattebelastning med et forbruk på kr. 25.000,- med kr. 927,-

En familie med to barn under 16 år og årsinntekt kr. 70.000,-.

Direkte skatter i dag	kr. 23.626,-
Avgift	" 1.888,-
	kr. 25.514,-
+ barnetrygd for 1 barn	" 500,-
	kr. 25.014,-
	=====

Etter komitéens forslag:

Kommuneskatt	kr. 12.804,-
Statsskatt	" 6.580,-
Avgift	" 1.888,-
	kr. 21.272,-
+ barnetrygd for to barn	" 1.000,-
	kr. 20.272,-
Moms av forbruk kr. 40.000,-	" 2.400,-
	kr. 22.672,-
	=====

Med dobbelt så stort forbruk som familien med kr. 25.000,- i inntekt med to barn blir det her en lettelse på kr. 2.342,-

Denne skjevhet blir større til større inntektene er.

Det er denne kjensgjerning som har fått Arbeiderpartiet idag til å gå imot komitéinnstillinga. Trygve Bratteli: "Jeg vil vokte meg vel for å gjøre valget mellom omsetningsavgift eller merverdiavgift til noe prinsippsspørsmål. Det er et praktisk spørsmål." (Sosialøkonomen nr. 2, 68) Arbeiderpartiet vil ha bedre kompensasjon. Mer tåke slik at momsen lettere kan innføres. Ellers ville nemlig arbeiderpartiet og LO-pampenes forræderi mot arbeiderklassen komme så altfor tydelig fram. Og det ville være uheldig, spesielt rett for et valg. Men noen prinsipielle innvendinger kan naturligvis disse monopolkapitalens lakeier ikke komme med.

En "fordel" komitéen påpeker ved overgangen til et merverdisystem er mulighetene til økt sparing. Det er til dette argument bare kort å bemerke at de som i det hele tatt har anledning til sparing, er de med de høyeste inntekter. En vanlig arbeider har problemer nok med å få inntekten til å strekke til de nødvendige utgifter som mat, hus og klær, han må forbruke hele sin disponible inntekt. De som kan profitere på dette sparetiltaket, vil bare bli folk i de høyeste inntektklasser.

Studentenes oppfatning av Sandbergkomiteens innstilling.

I studentenes vurdering av Sandberg-komiteens innstilling har det kommet til uttrykk to syn som står mot hverandre.

Et syn som forfektes av konservative studentgrupper og har støtte blant byråkrater i NSU og Studentting, foruten i de såkalte apolitiske studentkretser, går ut på at studentene ikke skal ta for seg hele innstillinga, men bare se på de "for studentene relevante deler."

"De deler av innstillingen som har betydning for studentene er forholdet mellom den indirekte beskatning og personbeskatningen. Ved gjennomgåelsen av komiteens innstilling har en således sett bort fra bedrifts- og selskapsbeskatningen.

De relevante deler vil ha betydning i første rekke for studentenes utgifter og for beskatningen av eventuell inntekt ved siden av studiet eller i sommerferien." (NSU's innstilling om Sandberg-kom.)

Man hevder at de skattelettelser som næringslivet får gjennom bedre avskrivningsregler og nedtrapping av investeringsskatten er uten relevans for studentene, at skattelettelser for en gruppe i samfunnet ikke har betydning for resten av samfunnet. Et nytt håpløst forsøk på å løse det tidligere omtalte regnestykket, (under Kompensasjon), å benekte at når noen får skattelettelser mens statens inntekter skal være de samme, fører dette nødvendigvis til økt belastning på resten av samfunnsmedlemmene. Det står i komiteinnstillinga at alle skal få kompensasjon, derfor krever disse gruppene kompensasjon for studentene og nekter å ta opp noen helhetsvurdering av Sandberg-komiteen, nekter å diskutere de prinsipielle spørsmål den reiser.

Et slikt isolert syn på studentene tar sikte på å tåkelegge debatten omkring studentenes stilling i samfunnet, da en slik debatt lett kan brukes til å påvise klassemotsetninga i samfunnet, mellom næringslivet og statens interesser på den ene siden, mot det arbeidende folk, - Studenter, arbeidere, småbrukere og fiskere på den andre.

Tåkelegginga har ennå vært ganske effektiv, man argumenterer ut fra det tradisjonelle syn på studentene som frie akademikere uavhengig av samfunnet forøvrig, et syn som fortsatt er utbredt blant uengasjerte, avpolitiserte studenter.

Mot dette står en gruppe ledet av SUF-stud. som tar opp og diskuterer Sandberg-komiteens innstilling på et prinsipielt grunnlag. Ut fra en analyse av komiteens forslag påviser man den økte utbytting av studenter og arbeidere som en overgang til merverdisystem vil resultere i. Man viser hvordan staten tjener kapitalistklassen og retter seg mot studenter og arbeidsfolk og forkaster på det grunnlag komiteens innstilling. Man arbeider for å forene alle grupper i samfunnet som har de samme interesser mot gjennomføring av komiteinnstillinga. Videre viser man den klare sammenheng det er mellom statens krav om å velte skattebyrdene over på forbrukerne, på å tilrettelegge et system for å sikre det offentlige adgang til å øke sine inntekter utover de grenser vårt nåværende skattesystem setter, - og det forhold at det i vesentlig grad er den private investeringspolitikk som er skyld i de problemer som prøves løst gjennom øking av statsbudsjettet. Det gjelder problemene i pressonråder som følger av den utbytting og proletarisering staten og næringslivet driver ovenfor utkantbefolkninga, investeringer i kontorbygg istedenfor boliger ut fra private profittsyn osv.

På dette siste punkt er det uenighet mellom sosialdemokrater og SUF-ere, mellom folk som ønsker å hjelpe fram nye vekstsentra for næringslivet og SUF som arbeider for å forsvare interessene til den norske utkantbefolkning og derved hele det arbeidende norske folk.

Arbeidet for å bekjempe Sandberg-komiteen har vært drevet ganske dårlig, man har riktignok vunnet endel støtte fra progressive studenter og enkelte allmannamøter har vedtatt resolusjoner til støtte for SUF-studs syn, men noen aktivisering av studentmassene har ikke dette resultert i.

- 12 -

"Vi må vie massenes velferd stor oppmerksomhet, helt fra spørsmålene om jorda og arbeidet og fram til spørsmålene om brensel, ris, matolje og salt. . . . Alle disse spørsmålene som gjelder massenes velferd må alltid stå på dagsordenen. Spørsmålene må drøftes, det må fattes vedtak i samband med dem, disse vedtakene må settes ut i livet, og det må etableres kontroll med at de blir gjennomført. De brede massene må bli overbevist om at det er vi som tar oss av deres interesser, og at vi lever det samme livet som de. Med dette som grunnlag må massene hjelpes til å bli klare over de enda større oppgaver vi har stilt, nemlig oppgavene i den revolusjonære krigen, slik at de støtter revolusjonen og utvider den til å omfatte hele landet, handler etter våre politiske paroler og kjemper helt til revolusjonen har vunnet definitiv seier." Mao Tse Tung.

"Den revolusjonære krigen er en massenes krig, og den kan bare føres så sant masse ne mobiliseres, så sant en støtter seg på massene."

Mao Tse Tung.

* * * * *

DMA, LO, Studentting osv. krever kompensasjon for de grupper som rammes av overgangen til merverdisystemet. Disse organ prøver å hindre en prinsippdebatt om Sandbergkomiteens innstilling. Det er selvfølgelig helt i tråd med deres oppgave som løpegutter for storkapitalen. En prinsippdebatt vil komme inn på de grunnleggende maktforhold i samfunnet, på klassenettsetningenes antagonistiske natur og betyr derfor en fare for makthaverne.

Å godta nonsen bare vi får kompensasjon i overgangen betyr en stabilisering av samfunnsstrukturen ved at forholda legges til rette for å øke utbygging av det arbeidende norske folk.

Fiskere og småbrukere vil f.eks. gjennom den utvidelse i beskatningsgrunnlaget som komiteen foreslår bli tvunget til å føre regnskap over sitt forbruk og sin omsetning. Det betyr en økt arbeidsbyrde, dessuten at de skal være regnskapskyndige slik at den norske klassestat skal kunne kontrollere deres virksomhet. Ytterligere underminering av disse gruppers næringsgrunnlag.

Alle grupper av arbeidere, men særlig de lavest lønnede, de barnrike familier, pensjonerte og uføre vil bli hardt rammet av komiteens forslag. Det er bare de høyeste inntektsklasser og næringslivet som skal få lettelse.

Hos studentene tjener den til å ødelegge nyten om de frie akademikere, studentenes uavhengighet av samfunnets klassenettsetninger.

Vårt "alternativ" er derfor å samle alle grupper i Norge som objektivt står i samme situasjon overfor Sandberg-komiteen, alle som på ett prinsippielt grunnlag har interesse av å bekjempe den.

Men skal en slik kamp bli effektiv må vi analysere og påvise konkret overfor hver av disse gruppene hva en gjennomføring av merverdisystemet betyr. Påvise nødvendigheten av sammenslutning for å styrke denne kamp, - videre påvise den norske stats karakter som undertrykkelsesapparat for den herskende kapitalistiske klasse.

Vi må samarbeide med og mobilisere massene til kamp mot kapitalens diktatur over folket.